ISSN : 2149-424X

e-SAĞLIK

Cilt: VI, Sayı: 23, Aralık 2017

Ebelik Dergisi

→ ENGELLİ KADINLARDA GEBELİK VE DOĞUM SÜRECİ

→ PRATİK BİLGİLER...

→ GEBELİKTE RENAL HASTALIKLAR

→ KİTAP SEÇKİSİ, SEYİRLİKLER...

TEMA

gebelik ve doğumun seyrini etkileyebilecek sağlık sorunları

VİZE YAYINCILIK

e-SAĞLIK
Ebelik Dergisi

Vize Yayıncılık Adına Sahibi
Ali Fuat RESULOĞULLARI

Genel Yayın Yönetmeni
Prof. Dr. Esin Çeber TURFAN

Yazı İşleri Müdürü
Ali Fuat RESULOĞULLARI

Alan Editörleri
Prof. Dr. Esin Çeber TURFAN
Prof. Dr. Neriman SOĞUKPINAR
Doç. Dr. Birsen Karaca SAYDAM
Yrd. Doç. Dr. Nazan KARAHAN

Danışma Kurulu
Prof. Dr. Zekiye KARAÇAM
Prof. Dr. Hacer KARANİSOĞLU
Doç. Dr. Gülçin BOZKURT
Doç. Dr. Hafize Öztürk CAN
Doç. Dr. Sibel ERKAL
Doç. Dr. Rabia Ekti GENÇ
Doç. Dr. Deniz SAYINER
Doç. Dr. Sema YILMAZ
Doç. Dr. Nebahat ÖZERDOĞAN
Doç. Dr. Özgür ALPASLAN
Yrd. Doç. Dr. Ayla BERKİTEN
Yrd. Doç. Dr. Özlem DURAN
Yrd. Doç. Dr. Handan GÜLER
Yrd. Doç. Dr. Havva ÖZKAN
Yrd. Doç. Dr. Kıymet YEŞİLÇİÇEK
Yrd. Doç. Dr. Özlem KARABULUTLU
Yrd. Doç. Dr. Ummahan YÜCEL
Yrd. Doç. Dr. Fatma BAŞER
Dr. Filiz ASLANTEKİN

Yazı İşleri Koordinatörü ve Grafik Tasarım Uygulama
Sadık HANGÜL

Redaksiyon
Doç. Dr. Nilgün AÇIK ÖNKAŞ

Tanıtım Koordinatörü
Orhan DEREŞ
Ahmet UYANIK
Baran DEMİR

Yayın Tarihi : 05. 12. 2017

Yayın Türü : Elektronik Süreli yayın

Vize Basım Yayın Eğt. Öğrt. iml. Paz. San. Tic. Ltd. Şti.
Yayın İdare Merkezi
Libya Cad. No: 4/8 Kolej / Çankaya / ANKARA
Tel: 0.312 432 00 44
Belgegeçer : 0.312 432 00 64
vizesaglik@gmail.com
www.e-vizeyayin.com
www.vizeyayincilik.com

ISSN : 2149-424X

Editörden...

Sevgili meslektaşlarım, akademisyen dostlarım ve değerli öğrencilerim e-Sağlık Ebelik Dergisi'nin 2017 yılının son sayısında sizlerle buluşmanın sevinciyle hepinize merhaba...

Dergimizin bu sayısında gebelik ve doğumun seyrini etkileyebilecek sağlık sorunlarını konu aldık. Gebelikte tüm sistemlerde olduğu gibi renal ve hematolojik sistemlerde de fizyolojik değişiklikler görülmekte, değişikliler anne ve bebeğin sağlığını etkileyebilecek durumlara yol açabilmekledir. Bu nedenle sayımızda renal ve hematolojik hastalığı olan gebelere verilecek ebelik bakımını ele aldık. Ayrıca bu sayımızda ceninin / fetüsün birey olarak tanınması konusunda yaşanan etik ikilemler ve engellilerde gebelik ve doğum konularına yer verdik. Böylece makalelerimiz içinde yine ilginizi çekeceğini umduğumuz konular yer almaktadır.

Aktüel bölümlerimizde de, her zamanki gibi Duyurular, Kitap Telvesi, Seyirlikler ve Pratik Bilgiler bölümlerimiz sizleri beklemektedir.

Bu sayımızda da sizlerle mesleğimize dair bilgiyi, haberleri paylaşmanın mutluluğu ile iyi okumalar diler, e-Sağlık Ebelik Dergisinin hazırlanması ve yayımlanmasında emeği geçen herkese ve siz okuyucularımıza teşekkür eder, sevgi ve saygılar sunarım...

Prof. Dr. Esin Çeber TURFAN

e-Sağlık EBELİK Dergisi Genel Yayın Yönetmeni

İÇİNDEKİLER

HABERİNİZ OLSUN

06 **KONGRE, SEMPOZYUM, FUAR...**

Doç. Dr. Birsen Karaca SAYDAM

MAKALE:

10 **GEBELİKTE RENAL HASTALIKLAR**

Sema Dereli YILMAZ,

Yasemin Erkal AKSOY

AKTÜEL:

20 **ISS2017 2. ULUSLAR ARASI BİLİM SEMPOZYUMU "BİLİM ŞENLİĞİ"**

Ayşegül DÖNMEZ

AYIN ÖNEMLİ GÜN VE HAFTALARI:

29 **3 ARALIK: DÜNYA ENGELLİLER GÜNÜ**

Sadık HANGÜL

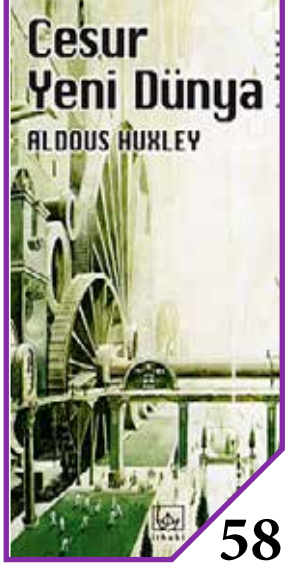
MAKALE:

30 **GEBELİK VE HEMATOLOJİK HASTALIKLAR**

Yrd. Doç. Dr. Serap TOPATAN

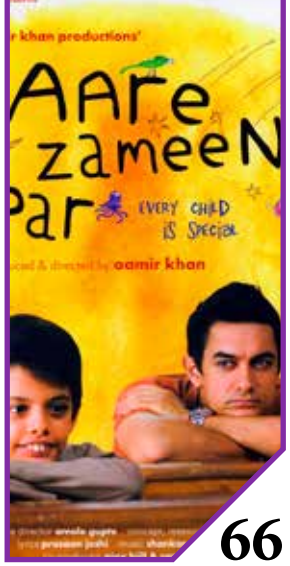
50

58

60

66

PRATİK BİLGİLER:

46 **YEMEK TARİFLERİ**

Doç. Dr. Birsen Karaca SAYDAM

MAKALE:

50 **CENİNİN / FETÜSÜN BİREY OLARAK TANINMASI KONUSUNDA YAŞANAN ETİK İKİLEMLER**

Yrd. Doç. Dr. Fatma AY,

Neşe YALÇINKAYA

KİTAP SEÇKİSİ:

58 **CESUR YENİ DÜNYA**

DAMIZLIK KIZIN ÖYKÜSÜ

Doç. Dr. Birsen Karaca SAYDAM

MAKALE:

60 **ENGELLİ KADINLARDA GEBELİK VE DOĞUM SÜRECİ**

Prof. Dr. Esin ÇEBER TURFAN,

Arş.Gör. Serap ÇETİNTAŞ ÖNER

Arş. Gör.Dr. Mahide DEMİRELÖZ AKYÜZ

SİNEMA-TİYATRO KÖŞESİ:

66 **HER ÇOCUK ÖZELDİR**

Pİ'NİN YAŞAMI

Doç. Dr. Birsen Karaca SAYDAM

*Yrd. Doç. Dr. Fatma AY, **Neşe YALÇINKAYA

*İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

**Bahçelievler 3 No'lu Aile Sağlığı Merkezi

CENİNİN / FETÜSÜN BİREY OLARAK TANINMASI KONUSUNDA YAŞANAN ETİK İKİLEMLER

Özet

Kürtaj kararı anne ve baba tarafından verilmekle birlikte, hücre formundan insan formuna kadar olan gelişim evreleri boyunca ceninin / fetüsün birey olarak yaşam hakkı dinsel, hukuksal ve etik açıdan tartışma konusu olmuştur.

Bu derleme kadının düşük kararının temel etik ilkelerden biri olan zarar vermeme / yararlılık ilkesine ters düştüğünü vurgulamak, farklı açılardan duruma açıklık getirmek amacı ile yapılmıştır. Sonuç olarak kürtaj, fetüsün yaşamının ve birey olma hakkının ne zaman başladığı ve kadının özerkliğini kullanarak kendi bedeni ile ilgili karar verme özgürlüğü birbiriyle çatışmaktadır ve halen ceninin / fetüsün birey olma tanımı net bir şekilde yapılmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Kürtaj, Yaşam hakkı, Otonomi, **Giriş**

Kürtaj istenmeyen gebeliklerin sonlandırılmasında tercih edilen bir yöntem olmakla birlikte yalnızca kadının sağlığını ve otonomisini ilgilendiren bir durum değildir. Aynı zamanda hücre olarak yaşamına başlayan bir canlı hakkında verilen önemli bir karardır. Bu karar kadına duygusal ve fiziksel bir yüklemekle birlikte yaşam hakkı olan cenin (embriyo) açısından da değerlendirilmesi gereken önemli bir durumdur.

Gebelik sürecinde döllenmeden sonraki ikinci aya kadar uterus içinde yer alan canlıya ''cenin (embriyo)'', üçüncü gebelik ayının başından doğuma kadar süre içinde ise bu canlı ''fetüs'' denir. Kürtaj çoğunlukla ikinci aya kadar olan zaman diliminde istenmeyen gebeliklerin sonlandırılmasında kullanılan uterus içindeki materyalin boşaltılmasında uygulanan cerrahi işlemi tanımlamak için kullanılan bir terimdir.

Gebenin kendi isteği ile yazılı izni alınarak ya da tıbbi bir zorunluluk söz konusu olduğu durumlarda fetüsün uterus dışında yaşama yeteneğini kazanmadan gebeliğin sonlandırılmasına ''kürtaj'' denir.

Genel olarak bakıldığında, TNSA araştırmalarının kapsadığı 20 yıllık dönemde isteyerek düşük düzeyinde önemli bir azalma görülmektedir. 1993 TNSA araştırmasında yüzde 18 olan isteyerek düşük yapma oranı, 2013 TNSA araştırmasında yüzde 5'e gerilemiştir. 2013 yılından önceki 20 senede tüm yaş gruplarında 100 gebelik başına düşen isteyerek düşük sayısı azalmıştır. Bununla birlikte tüm araştırmalarda örüntü aynı kalmıştır; yaş arttıkça isteyerek düşük sayısı da artmaktadır. Özellikle 45-49 yaş grubu kadınlarda düşük hızının % 26.9 ile en yüksek değerde olduğu görülmektedir. Diğer dünya ülkelerine bakıldığında ise isteyerek düşüklerin en fazla 20-30 yaş aralığında olduğu belirlenmiştir TNSA 2013 sonuçlarına bakıldığında ülkemizde isteyerek düşük hızının %4.7, kadın başına düşen isteyerek düşük hızının % 0.14 olduğu görülmektedir.

İstenen düşüklerin görüldüğü popülasyon incelendiğinde eğitim, yaş, yaşanan coğrafi bölge, çocuk sayısı, refah düzeyinin etkili olduğu görülmekte, 2013 TNSA araştırmasında tüm değişkenler açısından isteyerek düşük sayılarında düşüş olduğu belirtilmektedir.

Türkiye'de her dört kadından biri en az bir kez kürtaj yaptırmış, kürtaj yaptıran kadınların da %42'si istenmeyen gebelik durumunda birden çok defa kürtaja başvurmuştur. TNSA 2013 verilerine göre, kadınların isteyerek düşüğü tercih etmelerinin en temel nedenleri; gebeliğin istenmemesi ya da daha sonraki bir zamanda istenmesi olarak bulunmuştur. Literatürde kadınların ekonomik güçlükler, son çocuklarının küçük olması, yeterli sayıda çocuğunun olması, bakma güçlüğü, sağlık sorunları, eşin/ailenin tutumu, doğumun zorluğu, daha önce istenmeyen bir gebeliğin doğumla sonuçlanması, ücretli bir işte çalışma ve çocuğa bakacak kimsenin olmamasından dolayı kürtaj oldukları, kürtaj kararını büyük çoğunlukla eşle birlikte aldıkları, kürtajların büyük çoğunluğunun ise isteğe bağlı olduğu belirlenmiştir. Bu

veriler ışığında isteyerek düşük kararı verilirken daha çok kadının ve eşinin isteği, yazılı beyanı ya da tıbbi durum dikkate alınmakta cenin açısından değerlendirme yapılmadığı söylenebilir.

Bu makalenin amacı; cenin ya da fetüsün birey olarak haklarına ne zaman kavuştuğu ile ilgili belirsizlik devam ederken, kadının otonomisini kullanarak istemli düşüğe karar vermesinin temel etik ilkelerden biri olan zarar vermeme / yararlılık ilkesine ters düştüğünü vurgulamak, farklı açılardan duruma açıklık getirmektir.

Fetüs Ne Zaman Bir Birey Olarak Değerlendirilmelidir?

Gebeliğin sonlandırılması konusundaki en tartışmalı bölüm fetüsün ne zaman insan olarak kabul edilmesi gerektiği?, yaşama hakkını ne zaman kazandığı? sorusudur. Cevaplanması zor bir soru olmakla birlikte dini inanışlar, toplumsal bakış açısı, hukuksal durum gibi faktörler bu cevabı etkilemektedir.

Dini açıdan bakıldığında farklı dinlerin farklı yaklaşım ve öğretileri ile karşılaşılmaktadır. İslam dinine göre insan sadece dokulardan oluşan bir varlık değildir. Ruhunun kendisine verilmesiyle yani gebeliğin 8. haftasında insan olma özelliğini kazanır. Dini kaynaklara göre bu dönemde canlıya ruhu üflenir. Yani İslam dinine göre yaşam hakkı gebeliğin kırkıncı gününden (sekizinci haftasından) itibaren başlar. Yahudi tarihçi Josephus'a göre; Tevrat bütün çocukların doğmasını emreder ve kadının çocuğunu düşürmesini veya tohumu imha etmesini yasaklar. Bunu yapan kadın, çocuğunun ölümüne ve aileden birinin eksilmesine sebep olduğu için canidir. Hristiyanlıkta da çocuk düşürmek büyük günah kabul edilmiştir. Hıristiyan geleneğine göre Tanrı varlıkları belirli bir süre için yaratmıştır ve her hayat sahibi için fizikî ölümü mukadder kılmışsa da asıl hedef hayatın devam ettirilmesidir. Yehova Şahitlerinde, kürtaj ve doğum kontrolü de yasaktır. Hinduizm'de çocuk düşürmek yasaktır, böyle bir fiili işleyen kadın bulunduğu kastın dışına atılır. Hinduizm'in kutsal kitabına göre çocuk düşürmekten daha büyük bir günah yoktur. Budizm ve Zerdüştilik'te de çocuk düşürmek yasaktır.

Bireyci yaklaşıma göre fetüs doğduktan sonra anneye bağımlı olmadan nefes almaya başladığı andan itibaren birey olarak sayılır. Thomas Aquinas ve diğer orta çağ bilimcileri ve düşünürleri ise fetüsün anne karnındaki ilk hareketini ruhun bedene girmesi olarak algılamışlar ve anne karnındaki ilk hareketiyle fetüsün bir birey olduğunu savunmuşlardır. Bireyci yaklaşımı benimseyen grup günümüzde döllenmeden sonra implantasyonun gerçekleştiği andan itibaren yaşam hakkının başladığını savunmaktadırlar.

İletişim kurmayı temel alan yaklaşıma göre; bedenin biyolojik olarak yaşa-

masına rağmen beyin fonksiyonlarının ölüm olarak kabul edildiği durumda sadece biyolojik yaşam da gerçek yaşam olarak kabul edilmemelidir. Bu yaklaşım birey olmayı beyin fonksiyonlarının çalışmasına bağlar.

Türk hukukunda doğmamış insanın yasal statüsü ile ilgili herhangi bir karar yoktur. Türk Medeni Kanunu'na göre fetüs sağ ve tam doğmak koşulu ile anne rahmine düştüğü andan itibaren kişilik kazanır. Yani fetüsün kişilik kazanması tam ve sağ bir doğum şartına bağlıdır.

Kadının Kendi Bedeni Üzerinde Karar Verme Hakkı

"Bedensel Otonomi" argümanı etrafında birleşen görüşlere göre her insanın yaşama hakkı vardır ancak başkasının bedeni üzerinden, o kişinin isteği dışında yaşam bir hak olarak görülemez Bu yüzden ceninin tüm kişilik haklarına sahip bir insan olduğu kabul edilse bile kadın, kadın ceninin yaşamı için gebeliği sürdürmeye zorlanamaz.

Kadınlar çoğunlukla kürtaj kararını gebelik döneminden kaçınmak için değil henüz anne olmak istememeleri nedeniyle almaktadırlar. Araştırma sonuçlarına göre kadınlar ceninleri önemsemedikleri için değil, tam tersine son derece önemsedikleri için kürtajı seçmektedirler. Kürtajı düşünen kadınların asıl endişeleri bebeğe iyi bir hayat verememe, iyi bir anne olamama konusudur. Kadınların asıl zalimlik olarak gördüğü cenini öldürmek değil bir bebeği olumsuz koşullarda yaşamaya mahkum etmektir. Bu nedenle de isteyerek düşük, bakamayacağı sayıda çocuk sahibi engellemek amacı ile bir doğum kontrol yöntemi olarak kullanılmaktadır.

Doğum sonrası evlatlık verme kadınların en az tercih ettiği seçenek olarak görülmektedir. Evlatlık veren kadınların kürtaj olan kadınlara göre çok daha uzun süren yaşam boyu süren bir pişmanlık ve bunalım içine düştükleri görülmüştür.

İstenmeyen Gebeliğin Sonlandırılmasının Hukuksal Boyutu

Kadının öncelikle anne, doğurganlığın ise kadının aile içerisindeki en önemli yeterliliği olarak görüldüğü toplumumuzda olması gereken, hukuken önceliğin anne olarak değil "bir kadın" olarak bireyi korumasıdır. Ancak ahlak dayatmasının baskın olduğu ülkemizde, ceza kanunları da tarafsız kalamamış, kürtaj düzenlemesinde zaman bakımından sınırlamalar getirmiş, henüz bir birey olmayan cenini çocuk, gebe kadını da anne olarak kabul etmiş ve hazır olup olmadığına bakmaksızın kadını anneliğe sürüklemiştir. Bu durumda kadının özerkliği göz ardı edilmiştir .

Ülkemizde 1983 yılında kabul edilen 2827 sayılı Nüfus Planlaması Kanu-

nu'nun 5. maddesiyle gebeliğin 10. haftası tamamlanana kadar gebenin sağlığı açısından herhangi bir sakıncalı durum söz konusu değilse anne ve baba adayının da onayı alınarak gebeliğin sonlandırılabileceği kabul edilmiştir Eğer tecavüz sonrası gebelik oluşmuşsa, Türk Ceza Kanunu 20. haftaya kadar bu gebeliğin sonlandırılmasına izin verir. Başka bir ifade gebeliğin 10. haftasına kadar cenin birey olarak kabul edilmemekte, yaşam hakkı bu haftadan itibaren verilmektedir. Özellikle tecavüz sonrası gebeliğin sonlandırılması ile ilgili yasa maddeleri incelendiğinde, ceninin / fetüsün yaşama hakkından ziyade, toplumsal olarak yoğun bir biçimde kabul gören değer yargılarının korumaya alındığı söylenebilir (Karadağ, 2016).

Her on kadının dördü (% 40) isteyerek düşüğe kendisi ve eşiyle birlikte karar verdiklerini beyan etmiştir; kadınların % 37'si ise bir doktorun önerisiyle gebeliklerinin sonlandırıldığını belirtmiştir. Kadınların daha az bir kısmı isteyerek düşüğe kendileri karar vermişlerdir (% 17). Kadınların %3'ünde kürtaj kararını eşleri almışlardır. Yasal olarak da uterus içeriğindeki materyalin boşaltılması için evli çiftlerde hem kadından hem de eşinden yazılı onay alınması zorunluğu nedeni ile yazılı beyanlarda çiftlerin her ikisinin onayı yer almaktadır.

Gebeliğin Sonlandırılmasının Tıp Etiği Açısından Değerlendirilmesi

Tıp etiği açısından konuyu değerlendirdiğimizde günümüzde hala cevabı bulunamayan bazı sorular vardır. Bu sorular: Kadının istemediği bir çocuğu doğurma zorunluluğu var mıdır? Kürtaj doğum kontrol yöntemi olarak kabul edilebilir mi? Kürtaj kararı bir kadın hakkı olarak değerlendirilebilir mi? Kürtaj konusunda baba adayının seçme hakkı var mıdır? Fetüs ne zaman insan olarak değerlendirilmelidir? .

Etik ilkelerden ''Özerklik İlkesinin'' korunması açısından bakıldığında sağlık profesyoneli tarafından gebeliği ile ilgili bütün tıbbi olasılıklar konusunda bilgilendirildikten sonra kadının kendi bedeni ile karar verebilmesi gerekir. Ancak kadının kendi bedeni üzerindeki karar verme hakkı (özerklik hakkı) ile ceninin yaşama hakkına sahip olabilmesi ile ilgili etik ikilem yaşanmaktadır. Ülkemizde bir gebe ancak gebeliğinin ilk 10 haftasında eşinin de onayı olduğu sürece gebeliğini sonlandırma hakkına sahiptir. Bu konu ceninin / fetüsün kadın vücudunun bir parçası olarak kabul eden ve gebeliğin sonlandırılmasının bir kadın hakkı olarak gören feminist görüşe aykırı olurken, cenin / fetüs bir birey olarak düşünüldüğünde en temel hak olan yaşam hakkının kendini savunamayan canlının elinden alınması hem etik hem de hukuk kuralları ile çelişmektedir.

Zarar vermeme ve yararlı olma ilkeleri açısından değerlendirdiğimizde; sağlık ekibi gebeyi her türlü zarardan korumakla yükümlüdür. Ancak bunu yaparken fetüsü de korumak zorundadır. İşte bu durumda gebeye sağlanacak yarar, fetüse sağlanacak yarar ve gebenin karar verme yetkisi arasında etik ikilem yaşanmaktadır. Bir diğer etik ikilem de hekimin hayatı koruma ve yaşatma sorumluluğu ile kürtajın ters düşüp düşmediğidir.

Kürtaj, kadının kendi bedeni üzerindeki karar verme hakkı ve dünyaya gelmesi muhtemel bir çocuğun yaşam hakkını içermesi nedeniyle yüzyıllar boyunca tartışılmıştır. Ceninin / fetüsün ne zaman bir birey olarak kabul edilip yaşama hakkına sahip olacağı konusundaki belirsizlik günümüzde de halen devam etmektedir. Ceninin / fetüsün birey olarak kabul edildiği durumda ''Adalet İlkesi'' kürtajı her şekilde yasaklamaktadır.

SONUÇ

Kadın yaşadığı gebelikle; dünyaya yeni bir insan getirmenin sorumluluğunu alıp almama konusunda karar verirken, aynı zamanda nasıl bir anne olacağını, cenine nasıl bir hayat verebileceğini ve ailedeki diğer bireylerin bu karardan nasıl etkileneceğini düşünür. Bu durumda da; kürtaj basitçe bir bencilliğin aksine kadının başa çıkması gereken zor bir karara dönüşebilir.

Kürtaj, fetüsün yaşamının ve birey olma hakkının ne zaman başladığı ve kadının yapılan değerlendirmeler sonunda özerkliğini kullanarak kendi bedeni ile ilgili karar verme özgürlüğü birbiriyle çatışmakta ve klinik alanda etik ikilem yaşanmasına sebep olmaktadır. Bu ikilemlerin yaşanmasının en büyük sebebi halen ceninin / fetüsün birey olma tanımının net bir şekilde yapılmamış olmasıdır.

KAYNAKLAR

1. Altıparmak, S., Çiçeklioğlu, M., & Yıldırım, G. (2009). Abortus ve etik. Cumhuriyet Tıp Dergisi, 31:84-90.
2. Bozbeyoğlu, A. Ç. (2011). Doğurganlık Kontrolünde Rasyonelliğin Sınırları: Türkiye Kürtaj Ve Gebeliği Önleyici Yöntem Kullanımı. Feminist Eleştiri Dergi, 3(1), 24-37.
3. Budak, M. Ş., Toğrul, C., Balsak, D., Sakar, M. N., Tahaoğlu, A. E., Akgöl, S., & Şentürk, M. B. (2015). İsteğe Bağlı Küretaj Olan Kadınların Kontrasepsiyon Yöntemleri Ve Küretaj Nedenleri Açısından Değerlendirilmesi. Jinekoloji-Obstetrik ve Neonatoloji Tıp Dergisi, 12(3):106-109.
4. Çavlin, A., Tezcan, S., & Ergöçmen, B. (2012). Kadınların Bakış Açısından Kürtaj. Nüfus Bilim Dergisi, 34:51-67.
5. Dönmez, A., Çoban, A.Ö., Canbay, FÇ. (2016). İstenmeyen gebelik ve güvenli olmayan düşüklerin çözümünde ebenin rolü. TAF Preventive Medicine Bulletin, 15(5):450-457. DOI: 10.5455/pmb.1-1453470432
6. Finnis, J. (2015). Abortion and health care ethics. In: Helga Kuhse, Udo Schüklenk, Peter Singer Bioethics, Eds. Bioethics: an anthology, John Wiley & Sons, 3th Editions, 13-20.
7. Görkey Ş. (2001). Gebeliğin Sonlandırılmasında Karşılaşılan Etik Sorunlar. In: Hatemi H, Doğan H, editörler. Medikal Etik, Yüce Yayınları, İstanbul, sayfa:80-109.
8. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü (2014), "2013 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması - TNSA". Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, T.C. Kalkınma Bakanlığı ve TÜBİTAK, Ankara, Türkiye.
9. Karadağ, A. K. (2016). Ahlak Ve Hukuk Arasında Sıkışan Kürtaj. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 65 (4): 2047-2057.
10. Keskin, İ. (2015). Kürtaj tartışmaları ve feminizm. Feminist Eleştiri, 7(1):86-95.
11. Kurt, E., & Tunca, Y. (2016). Temel Etik İlkeler Çerçevesinde Gebeliğin Sonlandırılmasındaki Etik İkilemlere Bir Bakış. Medical Bulletin of Haseki/Haseki Tip Bülteni, 54(2):57-61.
12. Sarıtaş K. Ethicality problem of abortion. Int J Soc Sci 2012;5:587-608.
13. Şahin, S., Cevahir, R., & Sözeri, C. (2003). Sakarya Doğum Ve Çocuk Bakımevi Hastanesi'ne İsteğe Bağlı Kürtaj İçin Başvuran Kadınların Değerlendirilmesi. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, 1(1):17-32.
14. Şen, Y. F. (2015). Yaşam Hakkı: İdam, Kürtaj, Ötenazi ve Siyasal Sorumluluk. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19(2):1-26.
15. Tüfekçi,İ.(2013).İslam Hukukuna

Göre Gebeliğin Sonlandırılması. Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 45:111-154. DOI: 10.15371/MUIFD.2013455964

16. Ülman YI. (2007). Yaşamın Başlangıcı ile İlgili Tıp Etiği Sorunları. Tıp Tarihi ve Tıp Etiği Ders Kitabı, İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi 40. Yılda 40 Kitap Serisi, Üniv. Yay.No.4711, Fakülte Yay.No.00249, p.371-380.
17. Ünver, T.A. (2011). Ceninin Hukuki Konumu. On İki Levha Yayıncılık AŞ, İstanbul.
18. Yılmaz, S. D., Ege, E., Akın, B., & Çelik, Ç. (2010). 15-49 Yaş Kadınların Kürtaj Nedenleri Ve Kontraseptif Tercihleri. Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi, 18(3), 156-163.
19. …….. Türkiye Diyanet Vakfı (TDV) İslam Ansiklopedisi, 2017 (Link: http://www.islamansiklopedisi.info/ Erişim Tarihi: 31.05.2017).

